

lâ

sonsuzluk hecesi

NAZANBEKİROĞLU

LÂ SAHİFESİ

LÂ SAHİFESİ

Bir gün Sabâ Melikesi Belkıs'tan, Âdem'le Havva'nın hikâyesini anlamanın bütün bir insanlığın da hikâyesini anlamak manasına geldiğini öğrendim. Çünkü Âdem cem makamındaydı, yani hayatları, hikâyeleri kendinde toplayıcıydı. İnsanın bütün halleri Âdem'de gizliydi ve bütün macera onun hikâyesinde özetlenmişti.

Bu cümleyi yıllarca içimde gezdirdim de bir türlü kalemi elime alamadım, anlatmaya kalkışmadım. Oysa anlatmak, benim için de anlamanın en yetkin biçimiydi.

Ne zaman ki, kalmak için değil uğrayıp geçmek için kadem bastığımız, kök attığımız değil kısa bir gölge saldıığımız şu dünyada bir cennet sürgünüyle yazgılandığımı anladım ve Kelimeler Kitabı-çift isimler sahifesinde, Âdem'le Havva'nın yanına bir de Habil'le Kabil ekledim. O zaman anladım anlatma zamanının geldiğini.

Hikâyenin ismi düştü dilime bir gece: LÂ.

İLLÂ, dedim.

Bir ömür boyu aradığım hece harfinin LÂ olduğunu bildim.

LÂ: Olumsuzluk eki. Başkaldırı serbestîsi.

Ama değil mi ki Tevhid kelimesi de LÂ ile başlar: LÂ ilâhe.

Bilinçli kabul kelimesi onun ardından gelir: İllallah.

Öyleyse Âdem, İLLÂ'ya giden yolda bir LÂ hecesidir. İsyân tecrübesi onun ilk halidir. Âdem, cümlenin daha başında LÂ diyecek, reddedecek özgürlüğe sahip olduğu halde *illallah*'a varmasıyla yaratılmışların en güzelidir, mümkünler âlemindeki o en esrarlı heceyle, kendiliğinden değil bile isteyebilir. LÂ, hiçlik mesabesi, öyleyse sonsuzluk ekidir.

Hamdele, bu hikâyenin hem ilk sahifesi hem de neticesi.

Hamd O'na ki;

Ey varlığı kendi kendinden olan.

Ey kendi kendisinin hem sebebi hem sonucu.

Ey kendi ezeline ezeli, kendi ebedinde ebedi.

(...)

Bütün bunları.

Aklım almıyor.

Ama kalbime sığıyor.

Ey, sorgulayan aklıma değilse de kalbime bu genişliği veren Allah'ım. Ve ey ki aklımın her şeye yetmediğini sezecek gücü de yine aklıma veren Allah'ım.

Aklım iyi ki almıyor. Çünkü Yaratan, yarattığı şeyin sınırları içine nasıl sığabilir? Onunla nasıl anlaşılabilir, bilinebilir? Onun hükmü altına nasıl girebilir?

Bildim ki başka bilgiler var, bu kitaba sığmazmış. Bu terazi almazmış.

Terazinin kefelerini zorlayıp da, melek-şeytan, Âdem-Havva, iyilik-kötülük, şuur-irade, kader-kaza hakkında düşünüp durduğum geceler boyunca: Kimi, gülümseten sezginin hükmünde kendimden memnun kaldım. İlk ânda, aydınlık bahçelere yağan nisan yağmurları berraklığında gördüm göreceğimi. Işıklı. Sevinçli. Renkli. Ama kelimeyi söz denizine kavuşturmaya, sükûn bulmaya gelince sıra, kâğıtlarım rüzgârda dağıldı, kalemimde mürekkep tükendi. Akşamdan dizdiğim harfleri sabahtan bozdum, birer kanat taktım, hepsini rüzgârda uçurdum. Hafızama kaydettiklerimin de çoğu yerinde yoktu. Uçtu düşünce, fikir buharlaştı. Geriye bir duygu kelâmı kaldı o da muğlâktı.

Kimi de, öyle bir dolandım, öyle bir çatala düştü ki yolum, bir yılan hikâyesine dönüştü, el yordamıyla bile yol alamadım. Söz gelimi iyiliği ve merhameti sınırsız olan, kötülüğü neden yaratmıştı? O Tek, sonsuz iyilik ve sınırsız hayr iken, kötülüğün çamurunu nereden karıp da hamurumuza katmıştı?

Hem kötülük nedir? Kime göredir? Hâl midir irade midir? Şeytan sonra! Kötülüğün nesidir? Sebebi midir bahanesi midir? Benzeyeni midir benzetileni midir? Temsil midir gerçek midir? Kıssa mıdır mesel midir? Dahası Âdem, kendi kaderinin neresindedir?

Sorular sorular... Hepsi de geldi küstah aklın zanlarının önünde durdu.

İlmi verilmemiş bilgi. Sırrın kapıları O öyle istediği için açık değil kapalıydı. Kelimeye çevrilemeyen mananın düğümünde kalp açık, akıl kapalı. Bana da sırrı değil hikâyesi kaldı.

Her şeyin doğrusunu söyleyen Kitap, manayı verir suret üzerinde durmaz. Esası verir ayrıntıda oyalanmaz. Kıssa anlatır ama maksadı hikâye anlatmak değildir. Esası desteklediği nisbette kıssa muteberdir. Âmena.

Elem çeken kalemin bahtına düşense, üzerinden geçtiğim dünyaya, şükür ki benim de arasında bulunduğum uğultulu ezel kalabalığına, o muazzam ümmete imamlık etmiş olan Âdem'e, en fazla da onda toplanmış insanlık manasına yani onun bütün insanlara dağılmış yanına ilişkin aciz bir anlama denemesi. *Kıssa üzerinde düşünme* niyeti.

Kıssa üzerinde düşünürken, romanla mesnevi arasına düşmüş bir kalemlle hikâyet ettim, bunca harfi ardı ardına o kalemlle ekledim. Lâkin bu kitabın aynasını dolduran kaçınılmaz çelişkinin de iki dünya, iki şekil, iki mana arasındaki gidip gelmeler olduğunu en evvel ben fark ettim. Örtmedim üstünü kararsızlığımın, açıkça söyledim; gizlemedim aşikâr ettim. Ve dahi bunca yıl, bunca harf, bunca cümle sonra, bir metni ateşe atmakla açığa vurmak arasında yaman bir hesaba düşmüşken, tuttum, bütün kararsızlıklarımın savunusunu şu bir tek LÂ Sahifesi'nin sırtına yükledim.

Öyleyse bu hikâyeyi, ben anlatmaya kalkıştığımda, okuyan okumaya başladığında, en baştan bilinsin ki bu aynada her şey temsil her şey mecaz. Gaybın ne şekli ne manası dünya kelimelerine çevrilebilir çünkü. Yanılıysa Âdem'le Havva'dan bu yana kanımızda. Öyle yakınız ki!

Aslında, doygun ve mahzun yanımla,
yıkıp da yapamayan yanımla,
insan olmanın bütün kusurlarını bütün cevheriyle bir arada içeren yanımla.

Hiçbir şey anlatmasam da, bu tek hikâyenin derinliğinde,

kırk yıl boğulur bir kırk yıl da kurtulurdum.

Ama anlatmak istedim. Anlatmasam, anladığımı da unutturdum.

Âdem'in hikâyesini hatırlayan herkes, her şey kendi başından geçmiş gibi olur. Kendi hikâyesini okur.

Ben?

Benden önce seçilmiş bir yolun yolcusu olarak geldim bu dünyaya ben. Bana sorulmadı. Ama sorulsaydı ben de seçerdim. Açık itiraf işte, yasak meyveyi, unutarak ve hatırlayarak ben de yerdim.

Hangimiz balçık bedeni yaratılmışların en üstünü kılacak olan kutsal nefese, özgür iradeye hayır, derdik?

Hangimiz insan olmanın şerefli bilincine, kansız olaysız bir masumluk halini tercih ederdik?

Hangimiz bir dünya yolculuğunun onurlu yorgunluğuna, kazasız belâsız cennet yaşamının bilgisizliğini yeğledik?

Bilmemenin güvencesini hangimiz neyledik?

Bildiğini bilmeyen bilgisini ne yapsın? Sen biliyordun ben bilmiyordum, buna kim dayanabilir?

Demem o ki, dağların taşların taşımaya takat yetiremediği teklifi hangimiz reddederdik?

Ödülle cezayı hangimiz ayırt edebilirdik?

Yasak meyveyi hangimiz yemezdik?

Böyle ağır sınanmasa Âdem kendisini nereden bilecekti? Geçici yanılığının sebebi olan şey, onun sahiplenilmesine de neden olan şeydir. Ve böyle bir sahipleniliş için insan olan gözden düşmeyi, sürgün edilmeyi, her bir şeyi göze alabilir.

Anlatmak anlamaktır, demiştim ya. Şimdi gözlerimde, onları neredeyse kaybedeceğim korkusuyla bunca anlatmadan sonra ne anladığım sorulursa:

Ben de bu dünyaya düşmüş biriyim.

Kimi zaman şeytan dokunmuş düşünüyü hayra yoramayan Havva, kimi zaman af dileyerek kırk yıl gözyaşı dökken Âdem gibiyim.

Dünyaydı adı. Sertti, hayattı. Ağırdı ölüm. Katıydı günah. Kaderdi, kazaydı, belâydı. Ama gözlerimi kapatıp da bunca ahd-i belâyaya çok uzak bir zamandan baktığımda, cümle kovalıyor cümlelerimi; rüyada gibiyim.

Uzaktan sesler geliyor. Işık kervanlarının çingirakları. Ağaç ve ırmak konuştuğunda bana, sanki cenneteyim. Uğultuya uyanıp da azametli derinliğin içinden ruhumu rüzgâra açtığımda cennette bile değil bezm-i ezelde gibiyim.

Ne yazıda, ne aşkta, ne acıda. Kalbin de daha ileri gidemediği bir yer var. Hayal zamanlarda yıkılmış beldeler. Gözlerimi kendi satırlarımda gezdirip de görünce ki gölge üstüne gölge. Kimse üstüne alınmasın, hikâye sadece kul ile Allah arasında; sezer gibiyim.

Dahası, O'nun da,

sırrıyla aynası,

ismiyle yansıması,

ayânıyla beyânı arasında; der gibiyim.

I. CENNET GÜNLERİ

YEK-PARÇA

O büyük katta.

Her şeyle çağdaş, ama hiçbir şeyle de zamandaş olmayan o mutlak zamanda.

O zamanlar bu zamanlardan ayrı, zamanın hesabı o zeminde farklı. Sadece bize göre bir di'li geçmiş zamandı. Gerçeğin de gerçeğinde ise; sonsuz bir şimdilik ânı, sıfır lâhzası.

Zaman yoktu. Akmıyordu. Bir vardı başka da bir şey yoktu. Bir varmıştı bir yokmuştu.

Tüm ânların birbirine eşit ve denk durduğu o yek-parçada, her şey aynı ânda olup bitiyor, önce ve sonra aynı ânda yaşanıyor. Evren daha biçimlenmemişken kıyamet kopuyor, Âdem yaratılmamışken yeryüzünün son sakini ölüyordu. Cennet ve cehennem ile köhne dünya karşılıklı seyrediyordu birbirini. Yaşanacak zannedilenler çoktan yaşanmış oluyordu, yaşandı bitti denenlerse yaşanıp duruyordu.

Olmuş olan da, olacak olan da yoktu bu yüzden, geriye sadece oluş kalıyordu.

Ama, zamanın olmadığı o zamansızlıkta, olayın olmadığı o oluşta, bildim ve kabul ettim'den öte başlangıcı olmayan o başlangıçsızlıkta neyin nasıl olduğu nasıl bilinebilir? Gelecek zamanların geçmiş kipine, her ikisinin de şimdi'ye kayıtsız şartsız sığıdığı bu lisanda olup bitenler yeryüzü sözcüklerine nasıl çevrilebilir? Böyle bir olmak üzerinden bir dünya cümlesi nasıl geçirilebilir?

Parça pürçük akıl her şeyi en-boy-derinlik, zaman-mekân ve oluş ölçüğünde kavırıyor. Oysa nokta zamanı, nokta mekânı, nokta ânı aklın algı sınırlarını aşıyor.

Nokta ki mümkünlerin en mükemmelidir. Her isim, her kelime, her resim OL noktasının içindedir. Sıfır hacim-sonsuz kütle, noktanın sonsuzluk sırrında gizlidir. Öyleyse daha başlarken bile en fazla, nokta diyebilirim. Noktayla başlayıp noktayla bitirebilirim.

Her şey gizli. Benim bildiğimse:

Gizli bir hazineydi; görünmeyi, bilinmeyi sevdi.

Sıfırdan zamana, sonsuz ân'dan ânbeân'a,
nâ-mevcûddan vücûda, lâ-mekândan mekâna,
noktadan mükemmele,
kelimededen cümleye,
emirden vâkiye.

Muhabbeti aşikâr kuvveyi fiil eyledi

OL, dedi.

OL'uverdi.

Kûn!

Bir kâf. Bir nûn.

Sonra sükûn.

VARLIĞIN ÖZÜ MUHABBET

Arşı, arşın kürsîsini, karargâhını.

Arşı; gösterip mekânı, hareket ettirip zamanı.

Karanlıktan sıyırıp ışığı.

Yedi kat döşeyip semaları.

Felekleri, menzilleri. Sebepleri, illetleri.

Atlata çakılı duran yıldızları, döneduran seyyareleri.

Yörüngelerinde yüzen parlak gök cisimlerini.

Uysal ay'ı, itaatkâr güneşi. Onların manalarını, durduraklarını, evrelerini.

Göklerden ayrılmış arzı,

arzı kaplayan çatlayışlı dağları,

kara parçalarını, ufukları, uzakken bitişenleri, bitişikken ayrılanları.

Dört unsuru. Havayı, toprağı, suyu, ateşi. Maddeyi, ilkeleri.

Yedi iklim dört bucağı, altı cihet on sekiz bin âlemi.

Saymakla bitmez, isimleri varlıklarına yetmez. Kendi Sırrının Sahibi, bunca şeyin hepsini. *Yoktan var etti, serdi, yaydı, döşedi.*

Beyhude değildi bu oluş. Sebepsiz değildi.

Âlemlerin Rabbi âlemde bilindik kıldı kendisini. Görünmesini görünüründe kaydetti. Sonra döndü kendisine nazar etti, kaydettiğini seyretti.

Bütün yaratılmışlarda bir hayranlık gülümsemesi.

Bir seçilmişlik sevinci.

Ama O gizli bir hazineydi. Daha fazla bilinmek, farklı bir nazarla seyredilmek istedi.

Yaratmaya devam etti.

Birbiri ardınca gelsinler diye,

aydınlatılmış günü,

karartılmış geceyi.

Yaza dönsün diye kışı,

kışa dönsün diye yazı.

Yerle gök arasında emre tâbi bulutu,

yağmuru.

Yaksın diye alevi, ısıtsın diye ateşi,

kandırsın diye suyu, boğsun diye ırmağı.

Yani dönüşü, deveren sırrını,

biçimlerin en güzeli olan daireyi, başladığı yerde biten çemberi.

Bunları da var etti.

Göründü görünmesine ama yine yetmedi, göründükçe perdelen-di. Yaratmaya devam etti.

Gökten inip yataklarına dolan suları.

Sığ bataklıkları, derin gölleri, kaynayan denizleri, ummanları, okyanusları.

Kara toprağı, tam ortasından yarılacak olan taşı,
kumu, kumun içinde saklı camı.

Düzlükleri, otlakları,
eğrelti otlarını, su kamışlarını.

Yaprakla donanmış kalın gövdeli ağaçları,
reçine kokulu sık ve derin ormanları.

Elma çiçeğini, pembe peygamber gülnün yaprağını,
üzümü, inciri, narı.

Zeytini, zeytinin içindeki yeşil ışıklı yağı,
hurmayı, hurmanın göklere uzanan dallarını,
akasyayı, buğdayı.

Çizgili zebraı, uzun boyunlu zürafayı, sırma yelesi tayı.
Haritasına göçeceksin yazılmış-yazılmamış bütün kuşları.
Sürünenleri, yüzenleri, koşanları.

Onların arasındaki yarışı, can pazarını.

Otu yesin diye kuzuyu,
kuzuyu yesin diye kurdu.

Sonra hepsinin kanına susamış yırtıcı parsı, bol yelesi arslanı.

Kan revanı, kan revanı,
ama bunca kan revan arasında arslanın masumiyetini, kurdu-
nun art niyetsizliğini,

âlemin kusursuz düzenini yani, işleyişini.

Kurdu. Etti. Eyledi. Ayna kıldı kendisine cümle âlemi.

Âlem O'nun cümlesiydi şimdi. Öznesi gizliydi ama isimlerinin her biriyle cemicümlede tecelli etti. Yarattıklarının üzerine isimlerinden, sıfatlarından, fiillerinden bariz bir ışık düşürüverdi. Lâkin tümünü taşımaya güç yetiremezlerdi. Bölüştürdü bu yüzden. Kimine bir, kimine üç, kimine beş emanet etti.

Oysa sonsuzdu isimleri ve O hâlâ gizli bir hazineydi.

O'na şimdi, ismini esmasını, sıfatını vasıflarını, benliğinde tümüyle taşıyıp toplayacak,

sonra bir ayna olup yansıtacak, ışıttacak,

bir bakıma O'na temsil O'na misal,

O'na halife olacak, O'nu hatırlatacak,

O'na emanet O'na emin,

şimdiye kadar yarattıklarının hepsinden daha güzel, daha mükemmel,

bir şey lâzımdı.

İsimlerinin kelime kelimesi değil, cümlesi, ez-cümlesi,

ve şuursuz değil, ne olduğunun farkında, şuur sahibi,

sahip olmakla kalmayıp

bu şuurla yapabilen, edebilen,

öyleyse iradesiz değil iradeye sahip birisi.

Belli ki,

Âlemlerin Varedicisi,

bal ve süt ırmakları akan cennetinde, hata yapmaya yeteneği, kabahat işlemeye meyli, muhalefet edecek hilkatı olmayan, masum kılınmış meleklerinin kusursuz tapıncıyla yetinmedi. Hür iradesiyle kendisini bilecek, bilgisiyle kulluk edecek insanın boz bulanık taşkını önündeki bendi bu yüzden çekti.

Gizli saklı hazineydi. İki nokta arasındaki yek-cümlede kendi sırrını kendine açmak istedi. Evvelini saklı tuttu. Ahirini gösterdi.

Varlığın özü muhabbet.

Âdem'e sıra geldi akıbet.

EKSİK CÜMLE

Arşın kürsisine hat çeken bu metinde eksik cümle geldi yerine doldu. İlâhi muhayyilede bir kelime, bir resimdi önce, çok geçmedi vücut buldu; Kudretin Eli, Âdem'in çamurunu cennet göklerinin altında, esenlik toprağının üzerinde yoğurdu.

Ama has bahçelerin arasında OL, deyip de oluruna bırakmadı onu. Dokundu, bu toprağa kendisinden bir temas hatırası bıraktı. Üzerine doğrudan bir yakınlık kattı. *İki eliyle* âyetinin sırrınca yarattı.

Özenin kaydı olmazdı elbet Yaratıcı için, OL, dese olurdu. Yine de Kadir Olan, Âdem'in hamurunu, oluşun sırrı açığa çıksın diye aniden değil zamanla, aşama aşama, topraktan toprağa hemhâl etti. Merhaleden merhaleye geçirdi. İki merhale arasında döndürdü, çevirdi, bekletti.

Âlemlerin Rabbi bu hamura, gazapla rahmeti, celâlle cemâli, korkuyla ümidi ve ikisinin arasında duran yüzlerce binlerceyi, tek tek değil bir arada kattı. Zıtlıklar mihenk taşı, zıtlıkları bir araya topladı. Âdem'in hamurunu tezadın teknesinde kardı.

Ahenk ve düzendi yaratışının temeli. Yarattığının doğasına, bütün zıtlıklara rağmen, ahenge doğru bir meyil, düzene dair bir akış isteği verdi. Ancak doğasının güzelliğinde dinlenecekti. Bu

haliyle kötülük yoktu Âdem'in mayasında, özünde temizdi, iyiydi. Lâkin sınav yeriydi dünya. İyiliği ve merhameti sınırsız olan, Âdem'in hamuruna kötülük koymadı ama kötülüğü taşıyabilecek bir kıvam ekledi. Sonra da bu kıvama bir parça kararsızlık, biraz unutkanlık, epeyce de sabırsızlık ilâve etti.

Bu kadar katışıĝın karışıĝın arasında Âdem eğri ile doğruyu birbirinden ayırabilsin diye, Yaratan, aklı yarattı. Diri ve parlak bir varlıktı. Onu Âdem'in başına koydu. Lâkin bir manası da düğüm olan akıl, kendi kendisiyle sınırlıydı. Kavrayamadığını reddediyordu. Bunun üzerine Kalpleri Sağlam Tutucu, kalbi yarattı, Âdem'in göğsünün sol yanına bıraktı. Kalp, aklın çıkmadığı yücelere çıkacaktı. Akıldan daha diri daha parlaktı.

Kendisine bütün bu katılıp karıştırılanlardan sonra toprak yükünü aldı, önce havayla kurudu, sonra çatladı, kıvam tuttu. Bir süre kendi haline bırakıldı, topraklığıyla baş başa kaldı. Işığını tutamayıp taşırın cennet bulutları şeffaf gölgelerini düşürdü üzerine, cennet yağmurları yağdı hacmine günlerce. İçine lâtif rüzgârlar sızdı. Suyla, havayla, kokuyla buluştu.

Merhale merhaleyi izledi.

Âdem'in topraktan bedeni halden hale geçti. Kaptan kaba döküldü. Şekle şemaile girdi.

Kayda değmez o toprak yığınının bambaşka bir şeydi şimdi.

Ama hâlâ eksikti.

Öylece yatıyordu. Canı yoktu. Kıpırtısızdı. Biçimlenmiş olsa da ona insan denemezdi. Etten kemikten bir kafesti sadece, bumbuz bir cesetti. Kim yaklaşırsa yanına onun soğuşundan buz keserdi. Ama bu haliyle bile öyle farklı, öyle yeniydi ki bütün ilgi onun üzerineydi. Cennetin bütün kuşları, dalları, yaprakları, ırmakları, ağaçları, melekleri, cinleri merakla baktılar bu toprak bedene, bu çamurdan

şeye. Bir sağında durdular, bir solundan geçtiler. Anlayamadılar ki!
Bu? Neydi?

Kimi yaklaşıp usulca dokunmaya cesaret etti. Kimi bu cüreti
bile gösteremedi.

Günler geçti. Nihayetinde oluşun son aşamasına sıra geldi.

Nefes hayatın ruhu. Makamın kopuş yeri.

Âlemlerin Rabbi bu toprak bedene,

nefesinden nefha,

suretinden suret,

ruhundan ruh verdi.

Ona, ruhumdan, dedi.

Söze harfe, rakama sayıya sığmaz ilişki. Böyle bir gramer
kime nasip olmuş ki?

Şimdi Yaratan'la yaratılan arasında bir nefes ilişkisi. Yaratan
yarattığına şu şahdamarı kadar yakınsa, yaratılan da Yaratan'ına bir
nefes kadar yakındı. Çamurdu bedeninin özü ama alnında bir hali-
felik mührü, ruhunda O'nun ruhundan vardı.

O zaman ruh ile ceset arasındaki örtü kalktı. Toprağın top-
raklığı, cesedin zenginliği arttı. Âdem'in zahiri gibi batını da
tamamlandı. Bumbuz beden ısınıp da ilk nefesiyle devinirken,
damarına kan yürüyüp yüzüne gün, kalbine hayat düşerken,

Yaratan yarattığına baktı.

Güzel değil en güzeldi.

Mükemmel değil ekmeldi. Dahası yok, mükemmelin de
mükemmeli.

Yaratacağının nasıl olacağını zaten biliyordu Yaratıcı. Ama
öyle güzeldi ki Âdem, bu güzellikten arşıâlâ bile titredi.

SECDE EMRİ

Toprak bedeninin üzerinden tatlı bir ürperti geçti. Şöyle bir silkindi yerinden Âdem, derin bir uykudan sahici bir rüyaya uyanır gibiydi. Hayatın içindeki cennet bağına muazzam bir göz aydınlığı, umulmadık bir sevinç kaynağı gibi geldi.

Parıltılı ışığı teninde hissetti. İçine önce güzel kokular doldu. Hülyalar arasından sesleri seçti. Bir tebessüm indi yüzüne. Görmek ardından geldi.

Bir ağacın altındaydı. Saf çiçekler açmış filbahri dallarının arasından üzerinde bekleyen şeffaf bulutu gördü. Bir şehrayinle tarandı saçları. Işık parılcakları döne döne, zerre zerre dökülünce boynu, göğsü aydınlandı. Gözlerini göklerden yere indirdi. Her şey üzerine eğilmişti merakla. Hepsiyle göz göze geldi.

Merak karşılıklıydı. Üzerine eğilmiş kuşlara, hele ışık yollarının içinden süzülen yeşil zümrüt kuşuna,

meleklerle, cinlere, hele içlerinden o birisine,

dağlara, ırmaklara, ağaçlara, hele o meyveleri camdan, kokudan, hazdan, renkten, ışıktan, sudan olana,

gözü ne görüyorsa, Âdem de onlara baktı merakla.

Sağ dirseğine dayanarak yavaşça doğruldu, ayağa kalktı. Bir iki adım attı.

Bunca cennet kalabalığının ortasında çok yeniydi Âdem. Ama hiç yabancılık çekmedi. Sadece, bir rüyadan uyanmış da birdenbire her şeyi hatırlamış gibiydi. Bu hatırlamayla kendi kıymetini kendisinde hazır buldu. Zihni, bir kamaşmayla, sanki hep de varmış gibi oluşunu kavradı. Şimdi, karıştığı büyük ırmağın akışında kendi hacmini, kendi zamanını aşan küçük dereler kadar aslına yakındı.

Bir yanıyla sanki hep vardı ve bu yanı, kendi yaratılışına tanıktı. Kendi kendisini seyretti bu gözle. Kendi suyuna, havasına, ateşine, toprağına, ruhuna, mizacına baktı. İçine sonsuz ruhtan bir soluk üflenmişti ya Âdem, şimdi cennette yeni doğmuş bir bedende çok eski bir ruh gibiydi. Hatırlamasız bir geçmişten bu yana sanki hep de cennetliydi.

Ve, şah damarında bir atma hissetti. Geldi, bilinecek olan Bilinmezin *kesilip eksilmeyen*, bitmeyen tükenmeyen bilgisine erişti: O. Zahir'di Batın'dı. Evvel'di Ahir'di. O'nu bilmek için bir gayret sarf etmedi Âdem. Kendisini O'na öyle yakın, öyle parça, öyle ayna hissetti ki O'ndan başka bir yerden gelmemiş olduğunu bir ânda anladı. Yüzünü nereye çevirse oradaydı ve baktığı her cihette O'nunla kendi arasında kurulmuş olan bağın manasına rastladı. Yaratılmışlığının sebebini kavradı ve kulluğuna hiç şaşırmadı:

Muhtaç değildi elbet Yaratan, yarattığının kulluğuna. Lâkin Yaratan o kadar büyüktü ki Âdem'in O'na varmaya kulluktan başka yolu yoktu. Kendisini, ister istemez değil, istekle kulluk eder buldu. Bu kulluğun sayesinde sayeban oldu. Zorunlu kölelik değil şuurlu kulluktan bu. Bütün isimlerinin önü sıra o kadar güzeldi ki onun Rabbi, Âdem'in bu ihtişama tapmaktan, O'na kul köle olmaktan başka yolu yoktu. O ne derse kayıtsız şartsız, sorgusuz sualsiz doğru. O ne isterse koşulsuz kuralsız alacaklı. Aşkta bu, başka izahı yoktu.

Kendisini cennetin daha ilk sabahında, ilk ânında bile Âdem, cennet aşkıyla şuurlu kulluk arasında emre âmade buldu. Aşkın da aşkıydı bu.

Hây, dedi Âdem bu heyecanla, nefes kalbinden kopa kopa. Dizlerindeki dermanın boşaldığı ânda varlık sınırını kavradı. Bir daire içine aldı kendisini, bedenini tuttuysa da ruhunu taşırdı. Güzellik ve korkunun iç içe durduğu o eşsiz ihtişam ânında daha fazla dayanamadı, kendisini büyük bir coşkuyla bıraktı, alnını cennet toprağına yasladı. Ateş geçen alnını, yazısının sarhoşluğunda yıkadı.

Anladı ki Âdem'in kendi varlığı sadece mümkün, O'nun varlığı ise şartların da üstündeki şarttı. O, tüm ihtimalleri ihtimal ederek Yaratan, kendisi ise önemli bir ihtimalin eşliğinde durandı.

Öyleyse, ferman O'nundu, O ne derse o olacaktı.

Her fermanın altında bir imza, üzerinde bir tasdik mührü. Yaratılış tamamlanınca şimdi bu mükemmele bir onay gerekti. Kabul ve bunun ikrarı gerekli. Âdem kendi rüyasına uyandığı ânda, ilâhi hitap geldi. Emir suretindeydi.

O'nun hitabı duyulurken cennetin her köşesinde meyvelerle donanan dallar, altın tahtlar, gümüş ırmaklar. Gel deyince gelen taşlar, getir deyince getiren ağaçlar.

İç içe açılan ışıklı salkımlar, salkımlardan dökülen parıltılar, suya değen yıldızlar, havuzlar, havzalar.

Işıltılarını saça saça kırılan dalgalar, yükünü taşıyamayan kristal bulutlar.

Yan yana duran, bir hizaya gelen, birbirini sema eden, devre-den gezenler, devirler, devr-i daimiler.

Yerden göğe kadar kandiller, nurlar, revnaklar.

Şavklar, şualar, tayflar.

Yakamozlar, şevkler, ziyalar.

Bütün bir cennet varlığı ürperdi. Bir varlığı olan her şey edep ve muhabbetle, asalet ve cazibeyle, gözün görmediği kulağın işitmediği güzellik suretiyle kendisini gösterdi. Çoğaldı, yenilendi, kendisini gerçeğinde bildi.

Âdem toprağın üzerinden alnını kaldırmamışken daha meleklerle de Âdem'e secde etmeleri emredildi.

Deniyordu ki: *Secde edin.*

Yani, onun üstünlüğünü şeksiz şüphesiz kabul edin. Değerini bilin. Bilmekle kalmayın bildiğinizi de gösterin. Ona selâm edin. Ona selâm ederken Bana yönelin. Eğilin onun önünde, Benim ruhumdan bir parçanın önünde eğilir gibi eğilin.

Âdem'in gözü o cennet ânında bir daha göklere ilişti. O *daha su ile toprak arasındayken* bir mim remzinde gökleri doldurmuş akl-ı evvel aydınlığını fark etti.

Bir daha nokta.

Nûr-ı Muhammedî.

Bir daha her şey o nokta'nın içindeydi.

İsimleri öğrenmemişti henüz Âdem. Senden iki cümle, benden bir cümle. O da tekrar, o da ezber. Bu metni henüz sökemedi, bu müsemmayı çözemedi. Ama ruhunun üzerine, isminin içine, alnının parıltısına, unutamayacağı bir harf mührü, zamanın zarfını bekleyecek bir nur nakşetti.

MASUM AMA GÜÇLÜ SORU

Bu onay mührünün, secde emrinin evveliyatı vardı aslında.

Hani Âlemlerin Rabbi meleklerle, *Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım*, deyip de Âdem'in, alnında bir işaret taşıyan bu güzel yolcunun haberini verince. İşte o zaman meleklerin üzerinden fırtına öncesi yağmur kuşlarının huzursuzluğuna benzer bir huzursuzluk geçmişti.

Öylesine bir silkinme, rüzgâra muhalif olmasa da, safî bir kanat çırpışı. Anlayamamışlardı.

Nasıl olurdu?

Hem yeryüzünde hem halife?

Yani O'nun yerine hükmedecek, çevirip idare edecek. Öğretip gösterecek. En fazla da O'nu görüp bilecek, bilgisiyle O'na kulluk edecek.

Bir insan!

Nasıl olurdu?

Bunun üzerine sormuşlardı ki: Biz Seni yeterince övemiyor muyuz? Gizli bir hazineysen gevherini görmüyor muyuz? Güzelliğin bilinmek ister, biz bilmiyor muyuz? Biz sabah akşam Senin güzel

isimlerini zikreden ve Sana ibadet eden, günah işlemez meleklerken. Şu aciz çamur bedeninin içindeki çalkantılı bulanık deniz?

Nasıl halife o olurdu? Nasıl olurdu?

Bir başkaldırı değildi aslında meleklerin sorusu. Bir niyet gizli değildi arkasında, soru da niyeti kadar masumdu. Sadece öğrenmek için sorulmuştu. Yani ki tecahül-i arifaneyle değil sadece tecahülle sorulmuştu. Üstelik melek kalplerin ortasına bu soru sezgisini düşüren de Evvel Allah'tı. Lâkin masum ama güçlü bir soruydu bu.

Belli ki alnı mühürlü güzel yolcu, büyük bir fırtınanın evvelinde duruyordu. Fırtına öyle büyüktü ki daha kopmadan hissediliyordu. Ve eğer meleklerin bilmediği bir manası yoksa bu fırtınanın.

Bir kez daha: Nasıl olurdu?

Sen orada kan dökücü, fesat çıkarıcı birini mi yaratacaksın?

Kan dökücü ve fesat çıkarıcı? Sen öyle birini mi kendine halife kılacaksın?

Bu sezgi ithamı çok ağırdı. Damarları olsaydı cennet sakinlerinin, bu cümlenin ağırlığı onların kanını donduracaktı.

Ne demek kan dökücü?

Âdem daha bir toprak yığınının tortusunda hazır, ve Rahman Allah'ın kelâmında bir kelime iken bu ağır suçlamanın altında kalmıştı.